

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Rakennesuunnitelma 2040+

Tavoitevaiheen tulos ja kokoamisvaiheen valmistelu

Kuntajohtajakokous 16.12.2022

Sisältö

Osa 1: Tavoitevaihe

- A. Lähtökohdat
- B. Tavoitevaiheen prosessi
- C. Tavoitteista päättäminen

Osa 2: Kokoamisvaihe

- A. Rakennesuunnitelmassa käsiteltävät sisällöt
- B. Vaikutusten arviointi

RAKENNESUUNNITELMAN PÄIVITYSPROSESSI

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

OSALLISTUMINEN	VAIHE 0: LÄHETEKESKUSTELU	VAIHE 1: LÄHTÖAINEISTO JA PÄIVITYSTARVE	VAIHE 2: TAVOITTEET, PERIAATTEET JA PAINOTUKSET	VAIHE 3: KOKOAMINEN STRATEGISTEN PAINOTUSTEN ILMIASU	VAIHE 4: HYVÄKSYMINEN
 TYÖPAJA KOKOUS	HELMI-HUHTIKUU 2022	MAALIS-KESÄKUU 2022	ELOKU-MARRASKUU 2022	TAMMIKU-HUHTIKUU 2023	TOUKO-SYYSKUU 2023
	Valmistelun lähtökohdat	Aloitusvaihe	Tavoitteet	Kokoamisvaihe	Rakennesuunnitelma 2040+
	- Valmisteluprosessi ja organisointi - Lähtötietojen tunnistaminen - Rasun ja MAL-sopimuksen tilannekuva ja suositukset - Toimintaympäristön analyysi - Käyttäjätarpeiden tunnistaminen	- Aloituskokous: Päivitystarpeen ja käsiteltävien teemojen tunnistaminen - Työryhmäkohtaiset kysymykset päivitystarpeen määrittelyä varten - Asukkaiden osallisuusmalli	- Periaatteet ja painotukset - Toteutuksen ohjelmoinnin periaatteet - Suunnitelman temaattiset sisällöt - Esitystavan tarkentaminen - Osallisuusmallin toteutus	- Tavoitteiden toteaminen ja kokoamisvaiheen muotoilu - Temaattisten sisältöjen yhteensovittaminen kartalle sekä selostus - Vaikutusten arviointi ja asukasvuorovaikutus - Toteutuksen ohjelmointi ja vastuutus - Viimeistely	- Lausuntomenettely jäsenkuntiin ja sidosryhmiin - Hyväksymismenettely TKS ja kunnat

Työvaiheen tulos	Prosessisuunnitelma	Tavoiteraportti	Suunnitelmaehdotus	Päivitetty suunnitelma
Valtuustot		SF 15.12		 Valt hyv.syys-lokakuu 2023
Kunnanhallitukset			 10.1.2023	 Kh:t hyv. syyskuu 2023
Kjk ja seutuhallitus	 25.3 ja 27.4	 3.6 ja 22.6	 26.10	 Sh 22.2 ja 29.3 Kjk 27.1 ja 10.3, Sh 26.4 lausunnoille Kjk 21.4
Masto & LJ ja seututyöryhmät			 Masto ja LJ, 22.8 ja 20.9	 19.1, 16.2, 30.3 19.4 Masto
Asukkaat ja sidosryhmät		 22.8		

Osa 1: Tavoitevaihe

A.Lähtökohdat

Vehreä metropolimme 2040

Lumoava arki

Kaupunkiseudulla voi asua eurooppalaisittain urbaanisti tai maaseudun kylissä. Naapurustomme ovat turvallisia ja viihtyisiä.

Asukkaille on tarjolla älykkäitä liikkumismahdollisuuksia ja elämyksiä vapaa-aikaan. Luonnon sinivihreys ihastuttaa arkeamme. Kuntien palvelut on viritetty tuottamaan asukkaille hyvinvointia ja elämänlaatua.

Asukasosallisuus ja yhteenkuuluvuus vahvistavat ilmapiiriä. Kaupunkiseutu on kaikille läheinen.

Fiksu kasvu

Toimimme ekologisesti kestävästi ja kuntarajattomasti. Kasvun selkärankana on eheä ja vahva yhdyskuntarakenne.

Seudullinen elinkeinopolitiikka vauhdittaa yritystoiminnan kestävää siirtymää ja panostaa valittuihin kärkiin.

Kaupunkiseudun työpaikat lisääntyvät, koulutus ja osaaminen kohtaa työpaikkojen tarpeet.

Yritysten sijoittumisessa ei katsota kuntarajoja.

Maailmalle auki

Teemme kaupunkiseutua maailmalla tunnetuksi ja parannamme yhteyksiä. Tänne on helppo saapua.

Tuemme monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä sekä arjen kansainvälistymistä. Tänne on mukava juurtua.

Seudun työmarkkinat ja koulutusympäristöt houkuttelevat kansainvälisiä osaajia ja oppijoita. Täällä on hyvä kehittyä.

Toimintaympäristön muutokset

**Turvallisuusympäristön
muutos**

Kasuvat hyvinvointierot

Ekologinen kriisi

**Kansalaisyhteiskunnan
vahvistuminen**

**Talouden, teknologian ja
työn murros**

Kaupungistuminen

Väestörakenteen muutos

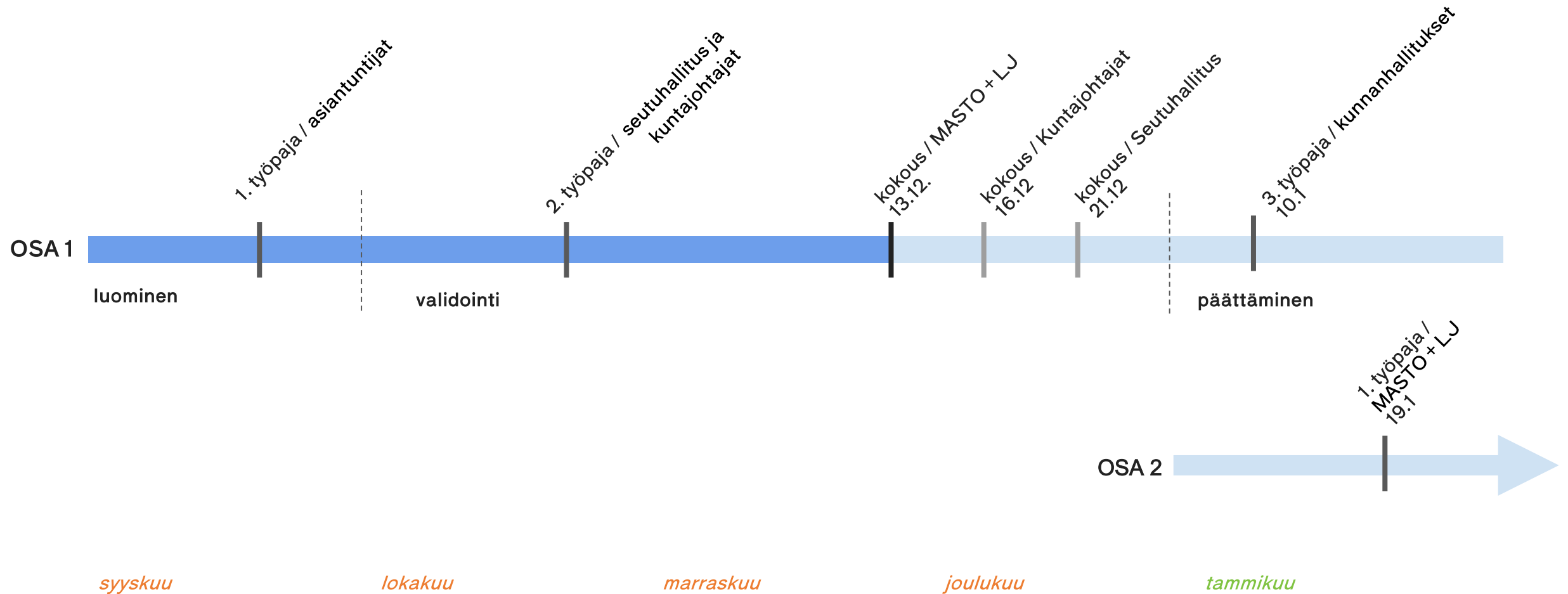
**Hyvinvointialueiden
perustaminen**

B. Tavoitevaiheen prosessi

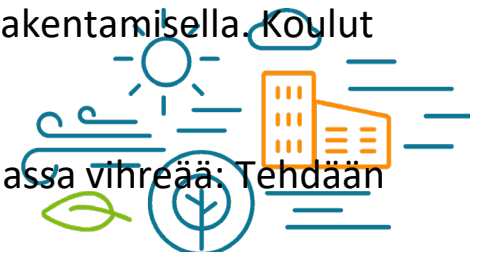
Kolmen työpajan kokonaisuus

Syksyn aikana muodostetaan tavoitteet ja periaatteet rakennesuunnitelman päivitykselle. Keväällä pidetään kolme pajaa periaatteiden soveltamisesta karttatyöhön.

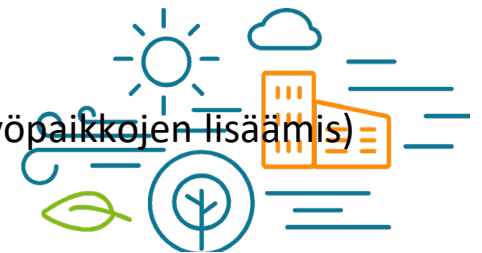
Tavoitepajojen syötteet / Lumoava arki

- Parannetaan keskustojen vetovoimaa niiden toiminnallista monimuotoisuutta, turvallisuutta ja ilmastokestävyyttä lisäämällä: Toteutetaan keskeisille alueille laadukkaita ja monimuotoisia istutuksia, hulevesialtaita, palveluita, katu- ja väylävihreää, monimuotoista asumista ja oleskeluun viihtyisiä yleisiä tiloja. Laatua yksityiskohtiin.
- Kehitetään keskustoja toiminnallisesti monimuotoisina paikkoina, vetovoimaisina työpaikka-alueina, tapahtumien ja hyvien palveluiden alueina. Keskustojen turvallisuus ja toimivuus varmistetaan kaikkina vuorokaudenaikoina hyvällä suunnittelulla ja toiminnan ohjauksella. (24h arjen kaupunkilogistiikan ohjelma)
- Tuodaan taajamaan palveluita. Rekkaliikennettä aiheuttavat tilaa vievät toiminnot sijoitetaan erilleen asumisesta.
- Tuotetaan ja vaaditaan laatua kaikkialle kaupunkiin, sitä edellytetään etenkin uusilta hankkeilta. Tehdään seudullinen laatuohjelma asumiselle.
- Monimuotoistetaan taajamarakennetta ja vanhoja asuinalueita muun muassa townhouse-tyyppisellä rakentamisella. Koulut turvallisen matkan päässä oleviksi vetovoimatekijöiksi.
- Rakentamista suunnitellaan siten, että alakeskusten palvelut kehittyvät, vaalitaan ja kehitetään taajamassa vihreää. Tehdään seudullinen vihervekkosuunnitelma, joka kytkee keskustat, taajamat ja seudun suuret viheralueet.
- Kehitetään maaseutua suunnittelun keinoin, esim. yleiskaavoituksen kautta.

Tavoitepajojen syötteet / Fiksu kasvu

- Luonnon monimuotoisuudesta ja ilmastomuutokseen sopeutumisesta huolehditaan kaikilla vyöhykkeillä: sekä ympäristön, rakennetun ympäristön sekä ihmisten vuoksi.
- Kasvun tuomat haitat (mm. liikenteen negatiiviset ulkoisvaikutukset) tunnistetaan ja niihin vastataan määrätietoisesti ja monipuolisella keinovalikoimalla.
- Asuinpaikan valinnan mahdollisuudet varmistetaan monimuotoisella asuntotarjoomalla (hallintorakenne, asuntokanta, kasvun sijoittuminen) sekä liikennejärjestelmän yhteensovittamisella.
- Kasvun painopiste on keskuksissa ja intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä, mutta myös harvempaan asuttujen alueiden seudullinen arvo tunnistetaan ja niitä kehitetään tarkoituksenmukaisessa roolissa.
- Laatu ja mm. hiilineutraalius tavoitteiden saavuttamisen kustannukset tunnistetaan ja siihen ollaan valmiita panostamaan: segregaaation ehkäisy, palvelujen varmistaminen.
- Tunnistetaan seudun eri osien vahvuudet ja edellytykset elinkeinoelämän kehittämiseksi: vastataan (työpaikkojen lisäämis) tarpeisiin tarkoituksenmukaisesti seutumittakaavassa, valituissa elinkeinoteemoissa.
- Huolehditaan energian-, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kytkemisestä yhdyskuntarakenteeseen.

Tavoitepajojen syötteet / Maailmalle auki

- Monipuoliset yritysalueet, maaseudun uudet elinkeinot (esim. uusiutuva energia) ja Tampereen keskustan aineeton arvontuonti luovat pohjan kansainvälistymiselle.
- Kauniin lumoava ja turvallinen asuinympäristö houkuttelee kv-osaajia ja yliopisto toimii kehityksen sydämenä.
- Eurooppaan nopeilla raideyhteyksillä ja kansainvälisesti kytkeytyvällä lentoliikenteellä.
- Koko seudun kattava elämysverkosto luo käänteentekeviä matkailu- ja arkikokemuksia.
Esimerkit:
 1. Panostetaan seudulla siniviherrakenteeseen, keskustojen vehreyteen ja monimuotoiseen luontoon kansainvälisen vetovoiman luomiseksi.
 2. Kehitetään kampusten vetovoimaa kv. tasolle.

C. Tavoitteista päättäminen

Lähtökohdat kaikille tavoitteille

Ekologinen kestävyys: Ilmastonmuutos, biodiversiteetti.

Rakennesuunnitelman ratkaisuilla hillitään ilmastonmuutosta ja varaudutaan sen seurauksiin. Eheä rakenne ja luonnon vihreaverkot edistävät ekologista kestävyyttä. (Tavoitteet 1,5, 7)

Taloudellinen kestävyys: Elinvoima.

Rakennesuunnitelman ratkaisuilla vahvistetaan seudun elinvoimaa. Keskustojen kehittäminen ja kansainvälistyminen tukevat asukkaiden, yritysten ja kuntien menestymistä. (Tavoitteet 2 ja 4)

Sosiaalinen kestävyys: Eriytyminen, osallisuus.

Rakennesuunnitelman ratkaisuilla tuetaan tasa-arvoisuutta edistävää kaupungistumista.

Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehittäminen, palvelujen saavutettavuus ja liikkumisen helppous lisäävät asukkaiden voimavaroja ja osallisuutta. (Tavoitteet 3 ja 6)

Tavoitteet

1. Eheyttämme yhdyskuntarakennetta
2. Kehitämme keskustoja ja keskuksia
3. Parannamme asuinympäristöjen kauneutta, laatua ja monipuolisuutta
4. Vahvistamme elinkeinoelämää ja kansainvälisyyttä
5. Lisäämme kestäväää liikkumista
6. Suunnittelemme palveluja ja palveluverkkoa seudullisesti
7. Vahvistamme vetovoimaista vehreyttä
8. Huomioimme energiamurroksen

1. Eheyttämme yhdyskuntarakennetta

Kaupunkiseudun väestönkasvu hidastuu, vuonna 2040 asukkaita on 480 000. Kasvun ohjaaminen kaupunkirakenteen sisälle lyhentää etäisyyksiä ja tekee arjesta sujuvaa. Taajamien ja keskusta-alueiden tiivistäminen ja joukkoliikennekäytävien vahvistaminen asumisen, kaupan, palvelujen ja toimistojen alueena lisää myös energiatehokkuutta.

Kasvun painopiste on keskuksissa ja tehokkaan joukkoliikenteen vyöhykkeellä. Huomioimme kasvun ohjauksessa seudun kokonaisedun sekä alueiden ominaisuudet ja sijainnin kaupunkirakenteessa. Suunnittelemme kasvun vaatimat investoinnit taloudellisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Tunnistamme myös harvempaan asutun seudun arvon ja sen tarkoituksenmukaisen roolin, jota kunnat kehittävät mahdollisuuksiensa mukaan.

Ehkäisemme myös kasvun haittoja, kuten asuinalueiden eriytymistä ja liikenteen negatiivisia vaikutuksia.

2. Kehitämme keskustoja ja keskuksia

Keskustat ovat seudun yhdyskuntarakenteen tärkeitä solmupisteitä ja näkyviä kohtaamispaikkoja. Ne ovat hyvin saavutettavia ja toiminnallisesti monimuotoisia, eläviä paikkoja, jotka kertovat alueen elinvoimasta.

Kehitämme kuntien ja kaupunkien keskustoja houkuttelevina työpaikka-alueina, tapahtumien ja laadukkaiden palveluiden alueina. Keskustat ovat myös haluttuja asuinympäristöjä. Lisäämme keskustojen viihtyisyyttä ja ilmastokestävyyttä toteuttamalla istutuksia, hulevesialtaita ja katuvihreää. Hyödynnämme myös keskustojen vesistömaisemia.

Varmistamme keskustojen turvallisuuden ja toimivuuden hyvällä suunnittelulla ja laadukkaalla toteutuksella. Tilaa vievät, liikennettä aiheuttavat ja äänekkäät toiminnot sijoitamme erilleen asumisesta. Kunnat kehittävät maankäyttöä kylissä mahdollisuuksiensa mukaan.

3. Parannamme asuinympäristön kauneutta, laatua ja monipuolisuutta

Asuinympäristön merkitys ihmisten asumisviihtyisyyden taustalla kasvaa. Asukkaiden asumistoiveet ja tarpeet moninaistuvat ja niissä korostuvat hyvän sijainnin lisäksi monipuolisuus, laatu ja kauneus.

Uudisrakentamisessa panostamme laatuun ja viihtyisyyttä lisäävään mittakaavaan. Lisäämme monimuotoista ja keskitehokasta asuntorakentamista. Suurin osa rakennettavista asunnoista on tulevaisuudessakin omistusasuntoja. Vuokra-asuntotuotannolle otollisia ympäristöjä on eri puolilla seutua, myös keskustoissa.

Monipuolistamme olemassa olevia asuinympäristöjä täydennysrakentamisella ja vanhaa rakennuskantaa kohentamalla. Huolehdimme tiheiden kaupunginosien vetovoimasta uudistamalla alueita ja kehittämällä luonnon siniviherverkostoa. Ohjaamme ARA-kohteiden sijoittumista ehkäisemään sosiaalista eriytymistä.

4. Vahvistamme elinkeinoelämää ja kansainvälisyyttä

Kansainväliset yritykset, matkailu, elämystalous ja Tampereen keskustan aineeton arvonaluonti luovat pohjan vahvalle elinkeinoelämälle ja seudun kansainvälistymiselle. Korkeakoulukampukset toimivat kansainvälistymiskehityksen sydämenä. Kaunis, turvallinen ja elämyksellinen kaupunkiympäristö houkuttelee kansainvälisiä osaajia.

Tarkastelemme elinkeinojen tilatarpeita seudullisesti ja kehitämme elinkeinoalueet rajattomaksi kokonaisuudeksi. Huomioimme valmistavan teollisuuden tonttitarpeet. Teollisuuden lisäksi kehitämme erityisesti logistiikan, toimistojen ja elämystalouden toimintaedellytyksiä. Huolehdimme myös työpaikkakeskittymien liikenteellisestä saavutettavuuden.

Eurooppaan kytkeydymme nopeilla raideyhteyksillä ja kaupunkiseudun suorilla kansainvälisillä lentoyhteyksillä.

5. Lisäämme kestäväää liikkumista

Eheytyvä yhdyskuntarakenne, vahvistuvat keskustat ja asemanseudut mahdollistavat kestävään ja vähäpäästöisen liikkumisen. Vastaamme joukkoliikenteen ja pyöräliikenteen kasvavaan kysyntään ja kehitämme keskustoja kävely-ympäristöinä.

Parannamme bussi- ja raideliikennettä vaiheittain tunnistuen maankäytön kasvun, investointien ja liikennöinnin taloudelliset edellytykset. Jatkamme myös pyöräliikenteen olosuhteiden kehittämistä. Huolehdimme liikkumisympäristön turvallisuudesta, terveellisyydestä ja vehreydestä ja yhteensovitamme eri kulkumuotojen tilatarpeet.

Matkaketjut, liikennepolitiikan ja älyliikenteen keinot hyödynnämme liikennejärjestelmän sujuvuuden kehittämisessä.

6. Suunnittelemme palveluja ja palveluverkkoa seudullisesti

Tuemme arjen sujuvuutta sijoittamalla palveluita lähekkäin ja myös seudullisesti hyödynnettäväksi. Palveluverkon painopiste on keskuksissa ja alakeskuksissa. Suunnittelemme palveluverkkoja seudullisesti ja tunnistamme erilaisten palvelujen optimaalisen väestöpohjan. Osa palvelutapahtumista siirtyy verkkoon, mutta palveluiden fyysinen saavutettavuus on edelleen tärkeää. Sijoitamme nämä palvelut joukkoliikenteellä saavutettavaksi.

Panostamme elinvoimaa lisääviin urbaanin virkistysten ja vapaa-ajan palveluihin. Elämispalvelut, kulttuurilaitokset, puistot ja muut oleskelun paikat vahvistavat myös kaupunkiseudun kansainvälistä kiinnostavuutta.

7. Lisäämme vetovoimaista vehreyttä

Luonnon yhteys viihtyisyyteen, terveyteen ja koettuun hyvinvointiin korostuu tulevaisuudessa.

Vehreys vetoaa asukkaisiin, muuttajiin ja matkailijoihin. Kaupunkiluonnon vahvistaminen, seudullinen vihreverkosto ja vesistöjen virkistyskäyttö parantavat asuinympäristöjen laatua.

Kytkemme kuntien keskustat, keskukset ja alakeskukset seudulliseen siniviherverkostoon. Otamme liikenteen, asumisen ja yritysalueiden suunnittelussa huomioon siniviherverkoston eheyden ja sen tuottamat virkistäytymis- ja ekosysteemipalvelut. Hillitsemme keskustojen kuumenemista puistoilla ja puuistutuksilla ja samalla vahvistamme viherrakenteella myös sopeutumista ilmastonmuutokseen.

8. Huomioimme energiamurroksen

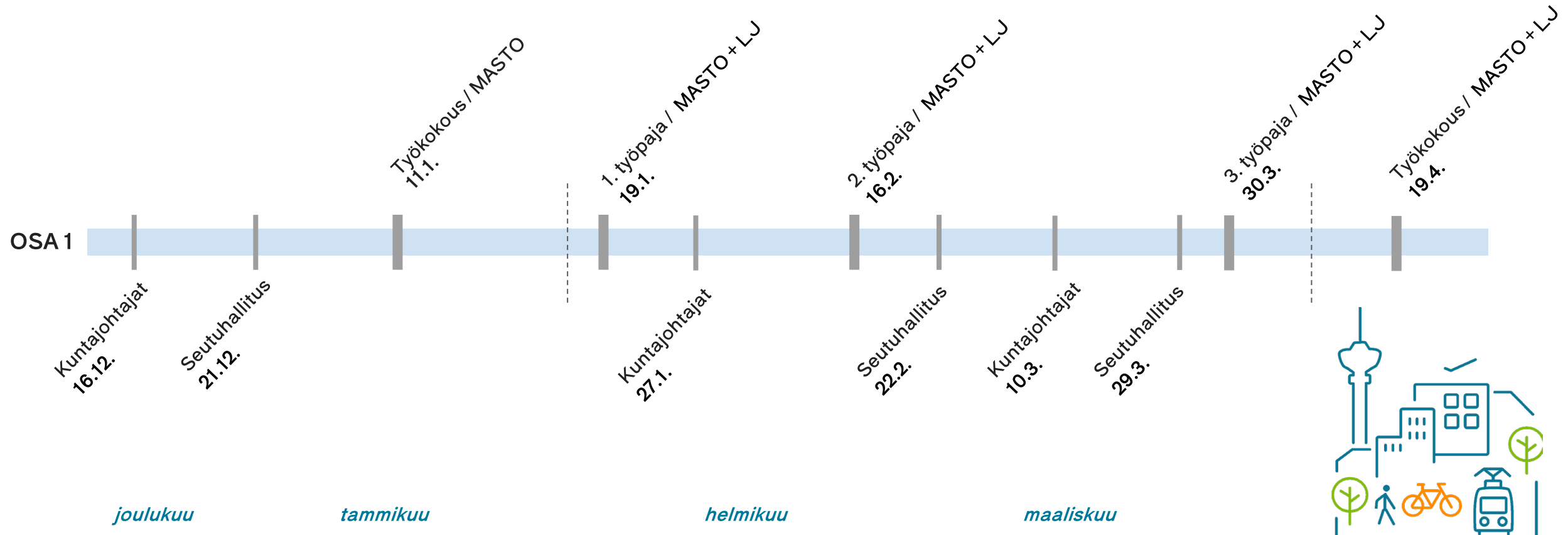
Kaupunkiseudun kasvu lisää energian kysyntää samaan aikaan kun energia- ja ilmastotavoitteet vauhdittavat irtaantumista fossiilisista polttoaineista. Asukkaille ja teollisuudelle ns. vihreä energia on kiinnostava ja kilpailukykyinen toimintaedellytys. Uudistuvat energialähteet vaativat tilaa uusille tuotanto- ja varastointiratkaisuille.

Edistämme kaupunkirakenteen energiatehokkuutta ja varmistamme kytkeytymisen kansalliseen energiaverkkoon. Täydennämme energiatarvetta paikallisesti tuotetulla energialla, joka parantaa huoltovarmuuttamme ja vaikuttaa myönteisesti aluetalouteen. Varaudumme asukkaiden omaan energiantuotantoon kuten aurinkosähköön, maalämpöön, pientuulivoimaloihin. Suurteollisuuden energiatarpeen osalta nojaudumme kansallisiin ratkaisuihin. Kehitämme puitteita energiatehokkuuden edistämiseen.

Osa 2: Kokoamisvaihe

Kokoamisvaiheen käsittelyt

Kokoamisvaiheen työpajat

Teemakarttojen sisältö kiteytettynä

Lumoava arki

Karttaan tuodaan kaikki se hyvä, mitä kunta voi asukkaalle ja vierailijalle tarjota Tampereen kaupunkiseudun alueella. **Kärjen paino on yhteisten kehittämisohjelmien ja -periaatteiden ohjelmoinnissa arjen ja elinympäristön laadun vahvistamisessa.**

Fiksu kasvu

Tämän kärjen kautta tuodaan esiin kunnianhimoinen ja realistinen esitys seudun kasvusta ja asuinalueiden kehittämisestä. Otamme vastuun kaikkien alueiden kehittymisestä. **Kärjen paino on kasvun ja kaupunginosien laadukkaassa kehittämisessä.**

Maailmalle auki

Tämän kärjen painopiste on seudun talouden perustan tunnistamisessa ja kehittämisessä sekä saavutettavuuden esiin nostamisessa. **Tavoite on yhteisistä periaatteista ja menettelyistä sopiminen seudulle tärkeän talouden kehittämisessä.**

Teemakarttojen sisällöt avattuna

LUMOAVA ARKI

Pohja- kartalla ja syötteissä

- keskustaverkko
- joukkoliikenne, pyöräliikenne
- liityntäpysäköinti, matkaketjut
- palveluiden sijoittuminen (sis. vapaa-ajanpalvelut)
- sininen ja vihreä (ilmasto, ekologia, virkistys)
- virkistysreitit
- kylät, lähiruoka (paikallisesti merkittävät keskustat)
- rajaus
- ...

Työ- pajassa

- **seudullisesti merkittävien palveluiden suotuisuusvyöhyke**
- strategiat kartalla esitettyihin teemoihin, kuten terveellisyys, turvallisuus ja koettu turvallisuus (mm. ilmansaasteet, liikennemelu)

FIKSU KASVU

- joukkoliikennejärjestelmä ja vaiheistus
- vanhojen asuinalueiden uudistaminen
- segregaaation ehkäiseminen
- ARA-rakentaminen
- liikennejärjestelmä
- pyöräliikenne
- puutermiinaalit ja VAK-ratapiha
- ...

- **kasvun kohdentaminen**
- syötteissä esitettyjen periaatelinjausten työstäminen ja vahvistaminen
- hajautettu ja uusiutuva energiantuotanto ja varastointi

MAAILMALLE AUKI

- seudullisesti merkittävät yritysalueet: teollisuus, logistiikka, toimistot, elämystalous
- työpaikkojen kehittämisen painopisteet
- korkeakoulut
- liikenneverkko
- lentoasema
- raiteet
- logistiikka
- suunnittelualueen kytkeytyminen muuhun maailmaan
- ...

strategiat kartalla ja syötteissä esitettyihin teemoihin

B. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan suunnitelman strategisten kärkein -Lumoava arki, Fiksu kasvu, Maailmalle auki - sisältöjä suhteessa kolmeen poikkileikkaavaan lähtökohtaan - ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen kestävyys - ja Rakennesuunnitelman tavoitteisiin.

Suunnitelman sisällön vaikutuksia arvioidaan suhteessa tavoitteisiin. Huomioon otetaan valtion määrittelemä **SOVA-lista** eli vaikutukset

- a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;
- e) a–d kohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;

Lisäksi tuotettu materiaali arvioidaan **kauneuden, laadukkuuden ja monimuotoisuuden** näkökulmasta.

Vaikutusten arviointi on laadullinen ja sillä ohjataan suunnitelmaa sen teon aikana. Vaikutusten arviointi toteutetaan työpajojen välissä Lundén arkkitehtien toimesta.

Kiitos!